

Oponentský posudek na bakalářskou práci Karin Flejberkové „Rozdělení domácích prací a péče o děti“

Karin Flejberková se ve své velmi zajímavé práci věnuje tématu rozdělení povinností v péči o domácnost mezi manželi. V úvodu autorka nejprve přibližuje klíčové pojmy „domácí práce“ a „péče o děti“ a stručně nastiňuje vývoj základních teorií, které se problematikou zabývají. Poté představuje faktory, které byly v českých i zahraničních empirických studiích nejčastěji identifikovány jako stěžejní pro rozdělování domácích prací a péče o děti mezi partnery (příjem, vzdělání a časová náročnost povolání) a shrnuje závěry kvantitativních šetření proběhlých v ČR. Konstatuje, že rozdělení péče o děti a domácnost je u nás stále spíše ženskou doménou, a tento stav se zatím nijak zásadně neproměňuje. Ve druhé části práce představuje autorka výsledky svého vlastního kvalitativního výzkumu.

V závěru textu autorka navrhuje velmi relevantní možnosti dalšího výzkumu rozdělení domácích povinností. S ohledem na výstupy jejího vlastního výzkumu ukazující stěžejní roli odchodu na rodičovskou dovolenou (s. 30-31) se mi jeví jako zvláště zajímavá navrhovaná „longitudinální studie věnující se proměnám tohoto rozdělení a vlivům na něj působícím v průběhu manželství“ (s. 38).

Mezi klady práce patří především jasně ohraničené výzkumné téma, srozumitelný a poutavý výklad problému a pečlivě vedený odkazový aparát.

Jako slabší se mi jeví empirická část práce. Za dva zásadní problémy považuji (I.) neujasněnost výzkumné pozice autorky při interpretaci zjištění (mísení závěrů vycházejících z výpovědí respondentů a deduktivních analytických zobecnění autorky) a (II.) nepřiliš přesvědčivou interpretaci výpovědí respondentů.

- Drobná výtky (spíše pro autorku) se týká nepřesnosti v „Medailonech respondentů“ – autorka pro přehlednost „přejmenovala členy rodiny tak, aby jejich jména a příjmení začínala shodným písmenem“ (s. 26). O *Komárkových* ale píše v úvodním kratičkém odstavci jako o *Kučerových* a stejně tak o *Bedřichovi* jako o *Bořkovi* (s. 27).

ad. I

- Autorka na základě rozhovorů s respondenty identifikovala 5 základních faktorů, které mají vliv na rozdělení péče o domácnost: časové omezení, fyzická náročnost, genderové stereotypy, rozdílné dovednosti a osobní preference. **Kategorie genderové stereotypy podle mého mínění spadá na jinou úroveň analýzy a pokud vycházím z úryvků rozhovorů s respondenty, je patrné, že zaštiťuje zbývající 4 kategorie.** Výstižnější by možná bylo označení „vliv orientační rodiny“, přičemž aspekt genderové stereotypizace by mohl být naopak lépe zohledněn a hlouběji diskutován při interpretaci zjištění ve všech pěti kategoriích. Tím by se také byla oddělena praxe předávání genderových stereotypů v rámci výchovy v orientační rodině od širšího tématu celospolečensky přijímaných genderových stereotypů.

Takto se mi zdá, že se autorka nerozhodla, zda bude pouze popisovat „teorie respondentů“ o tom, jakým způsobem je u nich rozdělena péče o domácnost (a způsoby legitimizace tohoto rozdělení), nebo zda bude svá zjištění interpretovat ve světle současných genderových teorií. Obojí by bylo jistě možné skloubit, ale za předpokladu jasného rozlišení mezi oběma způsoby interpretace.

- Hlubší interpretace by se často přímo nabízela - viz např. výpověď Davida na str. 35-36, kde autorka nereflektuje, že z Davidovy výpovědi můžeme usuzovat na vnímání „ženské“ práce jako podřadné, protože obecně snazší. Diskutovat lze o tom, **proč autorka zařadila Davidovu výpověď do kategorie „Rozdílné dovednosti“, když je z Davidovy výpovědi patrný především důraz na tradiční představu o „ženské“ a „mužské“ práci, spíše než**

na individuální dovednosti obou partnerů (David podle svých slov dovede šít i vařit, ale očekává, že toto bude dělat manželka, protože jde o „ženskou“ práci.).

ad. II

- Nepřesvědčivá je interpretace na straně 31, kde autorka popisuje strategie žen po návratu z rodičovské dovolené. Uvádí, že v zájmu zajištění chodu domácnosti a péče o děti si tyto ženy hledají povolání, které by jim umožnilo vhodně skloubit pracovní a domácí povinnosti a často tak potlačí vlastní kariéerní ambice. Dodává ovšem, že „(n)ěkterým ženám toto rozdělení vyhovuje a považují ho za přirozené“ a dokládá to na výpovědi Jany: „... *já jsem si vybírala takový místo, abych to zvládala s těma dětma.*“ (s. 31)

Skutečně v tomto úryvku můžeme vyčíst, že respondentce rozdělení vyhovuje a považuje ho za přirozené??

- Podobně problematická je např. interpretace na straně 33 v kapitole Genderové stereotypy. Autorka uvádí příklad Kamily a Kryštofa, kteří přišli ze své původní rodiny s rozdílnými představami o rozdělení domácích prací (Kryštof se jim věnoval více, než Kamila na základě zkušenosti ze své orientační rodiny očekávala). Museli hledat společný kompromis a Kamila postupně přijala představu svého manžela. Do kontrastu k této dvojici autorka staví rodinu Dvořákových, v níž se podobná výchova v orientačních rodinách ukázala jako „jeden z možných důvodů vzájemného porozumění“ (s. 33). Vychází z výpovědi Davida: „*Jak říkám, manželka je vychovávána k čistotě a k pořádku, já jsem vedený stejným způsobem, takže my jsme se potkali, snad právě proto jsme se potkali a líbili jsme se jeden druhému...*“ (s. 33).

Proč autorka vnímá případ Komárkových a Dvořákových jako „opačné situace“? Lze z Davidovy výpovědi vyčíst jiné genderově stereotypní rozdělení domácích prací než v rodině Komárkových? (Možná autorka jen zvolila pro ilustraci špatný příklad.)

- **Bylo by dobré, kdyby autorka při obhajobě více přiblížila svůj analytický postup (průběh kódování, hlavní kategorie...).** Nemyslím, že by tato část analýzy musela být nutně součástí výsledného textu, ale ze závěrů není jasné, nakolik pečlivě autorka se sebranými daty pracovala.

Doporučuji se při obhajobě zaměřit na zodpovězení výše zvýrazněných výtek. I přes uvedené připomínky považuji práci za velmi kvalitní. Pokud se tedy autorce podaří obhájit její analytický postup, navrhuji hodnocení **výborně**.

Veronika Frantová

V Praze 28. 5. 2010